

FEDERATIUNEA

Diurnalul politic, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Locninti'a Redactorului

si

Cancelari'a Redactiunii

e in

Strat'a Morariloru Nr. 13.

Scrisorile nefrancate nu se voru primi decâtu numai de la corespunzinti regulari si „Federatiunii.“
Articlii tramisi si nepublicati se voru arde.

Pretulu de Prenumeratiune:

Pre trei lune . . . 3 fl. v. n.
Pre siese lune . . . 6 fl. „ „
Pre anulu intregu . . . 12 fl. „ „

Pentru Romanii:

pre an. intregu 40 Lei n. = 16 fl. v. n.
„ 6 lune 20 „ = 8 „ „
„ 3 — 10 „ = 4 „ „

Pentru Insertiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a timbrale pentru fiesce care publicatiune separatu. In Loculu deschis 20 cr. de linia
Unu esemplariu costă 10 cr.

Scire elect. partec. a „Feder.“

Data in Clusiu in 20 mart. la 10 ore 30 min. inainte de am.
Sosita in Pest'a „ 20 „ „ 9 „ — sér'a.
Sosita la Red. „ 20 „ „ 12 „ — noptea. *)

Asta nópte fure arestati si escortati prin gendarmi in temniti'a comitatului parociei romani d'in Jucuri (comit. Clusiu) Vasiliu Popescu si Nicolau Cosma. Se dice că pentru retinerea poporeniloru sei de a partecipà la alegeri.

*) Rogâmu pre p. t. domnii oficiali d'in biroulu de presa, ca, precum raporteza domniloru celoru mai mari despre lucrurile cari nu le placu domnieloru lor, sê binevoiesca a aduce la innalt'a cunoscentia a acelor'a-si domni si lucrurile cari nu ne placu noue; cã-cî ei sunt pentru noi, si nu noi pentru ei. Anume sê aduca la cunoscentia d'lu Gorove, adresele ce ne-am luat voia a-i indreptà pre calea acestui diurnal, si sê-lu intrebe, cã dupa care ordinatiune constitutionale se receru 14 ore, pentru ca o depesia telegrafica sê pota ajunge d'in Clusiu pana aici la noi? Red.

Alu II procesu de presa alu „Feder.“

Pest'a, 18 m. 1869.

(Fine.)

Domniloru jurati!

Pasulu acestu-a merita atentiune deosebita.

Transilvani'a unita de nou pre cale legale cu Ungari'a, dupa lege numai in diet'a pestana potea fi representata, si deputatii legalmente alesi in pãrtile transilvanene sunt, membri indreptatiti ai adunãrii dietali d'in Pest'a.

Negarea comunitãtii dietei unguresci si a poterii sale legelative cu privire la Transilvani'a, dloru jurati, e in totu casulu unu momentu forte insemnatu alu pronunciamentului, si penibilitatea a autoriloru culmineza mai alesu in pasulu acestu-a.

Pasulu acestu-a provoca si agita espreu spre violentia, si precum arãta intemplamintele mai noue in Transilvani'a — rezultatulu doritu de respectivii in câtu-va s'a si ajunsu in fapta. Credu cã d'in acãsta scurta schitiare onoratiu jurati si-au formatu deplinu convingerea cã autorii pronunciamentului d'in cestiune ataca legamentulu unitãtii statului ungurescu si agita contr'a acelu-a.

Acãst'a o facu si au facutu-o acei-a, cari s'au intrunitu la Blasiu cu scopu — ce nu se pote negã — de a provoca unu miscamentu grandeosu antiunionisticu.

Si calcululu lor nu i a insielatu.

Pronunciamentulu, precum amintu dejã, s'a publicatu prin diurnale. Nu cu multu dupa acãst'a d'in tienuturile romane ale Ungariei si Transilvaniei urmara declaratiuni de adesiune.

Latindu-se scirea, cã in Tranilvani'a s'a inceputu investigare penale contr'a autoriloru pronunciamentului, declaratiunile aceste, mare parte colective, s'au sporitu.

Diurnalulu d'in Pest'a „Federatiunea“, alu cãrui redactoru siede pre banc'a acusatiloru, comunica pronunciamentulu in nr. 73. d'in 1868. Nu multu dupa aceea diurnalulu acestu-a incepu a publicã si declaratiunile de adesiune.

Numerii respectivi, cari contienu astu-felu de declaratiuni de adesiune, sunt inregistrati in actulu de acusatune.

Permiteti-mi, d-loru jurati, a vi ceti unele d'in acele (declaratiuni) pentru ca sê le cunoscesi mai d'aprope. Numerulu 102. alu „Federatiunii“ contine urmatori'a declaratiune:

Declaratiune.

Fiindu pronunciamentulu d'in 15 maiu a. c. alu Romaniloru adunati pre „campulu libertatei“ la Blasiu sincer'a manifestare a celoru mai drepte, juste si legali oftãri ale natiunei Romane de sub sceptrulu Austriacu: subscrisii, ca fii adevirati ai natiunei Romane, ni tienemu de o santa detorintia a ne alaturã pre langa acelu pronunciamentu, ceea ce prin acãst'a in fati'a lunei si declarãmu.

Datu in Comitatu Satumare, in lun'a lui Cup-toriu 1868.

(Urmeza 26 subscrieri, fruntasi ai intielegintei rom. d'in Satumare.)

Mai departe nrulu 111. reproduce urmatori'a declaratiune:

Declaratiune.

De vreme ce cunoscemu prè bine, cum cã articlii pronunciamentului, aparuti d'in clubulu intiele-

gintiei romane, adunate la Blasiu in campulu libertãtii in 15 maiu a. c., sunt fideli interpreti ai convitiuniloru politice ale toturoru romaniloru d'in imperiulu austriacu, — venimu si noi subscrisii, cari n'am uat parte la pregatirea acelu pronunciamentu, a ne dechiarã prin acãst'a publice: cum cã totu contienutulu acelu pronunciamentu este subtrasu chiaru d'in anim'a nostra; este adeverat'a espresiune a celoru mai intime dorintie ale nostre, prin urmare alaturandu-ne acelu-a intru tote ne dechiarãmu serbatoresce nu numai cã lu-profesãmu si pentru totu de-aun'a lu-vomu profesã, dara d'in totei poteriile nostre, pre cãii legale, ne vomu si nevoi a eluptã valore cuprinsului acelu pronunciamentu.

Datu in comitatulu Clusiu lu, in lun'a lui cup-toriu 1868.

(Urmeza 14 subscrieri de intieleginti romani.)

Nu voiu sê mai cetescu alte d'in aceste dechiaratiuni si neci nu e de trebuintia, fiindu-cã cuprinsulu toturoru dechiaratiuniloru acestoru-a e unulu si acelu-a-si sêu celu putienu se referescu la acelu-a.

Dloru jurati! Daca se considera dechiaratiunile aceste, dês'a loru repetiie si numerulu celu mare alu suscriitoriloru, nu se pote trage la indoiã, cã scopulu dechiaratiuniloru acestoru-a a fostu a se produce una demonstratiune aperta si sistematica, si una agitiune contr'a autoritãtii legali,

Autorii sêu suscriitorii acestoru dechiaratiuni presintandu pronunciamentulu de la Blasiu — care ataca uniunea legale a Transilvaniei cu Ungari'a, agitandu contr'a acelei-a — ca complexulu pretensiuniloru legali ale toturoru Romaniloru, si alaturandu-se acelu a, aproba si justifica una actiune penibila si oprita prin lege.

Una astu-felu de actiune este incompatibile cu ordinea si liniscea publica.

Mai tardiu voiu reveni inca la momintele ulterioari ale publicatiunii acestei dechiaratiuni, de asta data voiu accentuã numai, cã publicarea acestei dechiaratiuni in „Federatiune“ demustra evidentu, cã Domnulu acusat a partecipatu la spriginirea miscamentului penibile, intentatu prin pronunciamentu.

Acãst'a, ca una caracteristica forte chiara a tendintieloru si intentiuniloru penibile ale Domnului acusat, me rogu a se luã in deosebita consideratiune.

Acum vinu la actiunile personali ale Dnului acusat insirate in actulu de acusatune, pentru cari Dni'a-lui e immediatu respundietoriu.

In privinti'a acãst'a amintescu innainte de tote, cã Dnulu acusat a reprodu su nrulu 103 alu „Fed.“ unu articulu agitatoriu, aparutu in 9 augustu an. tr. in nrulu 32. alu foisioarei (laposka, — asiã o numesce d. procur.) vienesa „der Osten“, si prevediutu cu una intruducere esita d'in propri'a sa pãna.

Articulu cestiunatu, care inca vi s'a cetitu, dloru jurati, maneca d'in ide'a statului austriacu, incuragiãza in mare si preste totu pre fantasatorii romani ai Ungariei si Transilvaniei, aprobandu nisuintiele loru indreptate contr'a egemoniei unguresci si anume miscamentulu antiunionisticu.

Romanii, conformu resrepresentatiunii cuprinse in articulu acestu-a, pretindendu pentru sine drepturi egali cu ale unguiloru, ceru una a pusetiune coordinata si autonoma a Transilvaniei — nimicu ce nu ar' contribui la intarirea si consolidarea Austriei.

Acãsta asertiune respectivu tesa fundamentala apoi se ilustreza pre de una parte prin aceea, cã egemonia unguresca, respinsa de romani, este contrarie atãtu intereseloru Austriei cãtu si intereseloru poporeloru nemagiare de d'incolo de Lait'a, — pre de alta parte memorat'a asertiune tendentiosa se ilustreza si prin traterea intemplaminteloru de la Blasiu, despre cari articulu d'in cestiune dice, cã acele formeza una demonstratiune frumosa si energica in favorea drepturiloru pretinse de romani si a ideei de statu austriacu.

Acestu articulu reprodu su d'in „Osten“, domniloru jurati, e scrisu cu una ura nemarginita contr'a unguiloru, si e plinu de calumnie si incriminãri.

In acelu-a Ungurii sunt presentati in aintea lumii sub o astu-feliu de colore, ca si candu d'insii ar' usurpã una egemonia, ce nu li compete neci decâtu, si ar' terorisa pre romani in lupt'a pentru drepturile sale.

D'in contra, nisuintiele separatistice ale romaniloru si pretensiunile romanesci, in acestu articulu se presinta su colore indreptãrii.

Afara de aceste, articulu acelu-a mai contine unu momentu, care merita atentiune deosebita, si acestu-a constã in

ace'a, cã autorulu articulu lauda in terminii cei mai respectuosi de recunoscentia si simpatia pre romanii cari se lupta contr'a natiunii magiare, stîrnesce, incuragãza si agita pre romani, ca, in butulu toturoru persecuãriloru nelegali si necorespondietorie indreptate contr'a pronunciamentulu de la Blasiu, sê nu se sparie de poterea numai momentana a unguiloru, ci sê persevereze energicu si cu taria pre langa nisuintiele lor.

Dniloru jurati! Pentru publicarea acestui articulu agitatoriu in „Federatiunea“, reprodu su d'in „Osten“, Domnulu acusat ca redactoru alu susnumitulu diurnal e respundietoriu.

§-ulu 33. d'in legea de presa spune apriatu, cã respunsabilitatea diurnalistica se estinde si asupr'a aceloru articli, cari se reproducu d'in alte diurne.

Penibilitatea Dnului acusat in privinti'a acãst'a e cu atãtu mai mare, cu câtu d'insulu a aflatu de bine a face acestui articulu malitiosu si agitatoriu si una introductiune invescuta in cuvinte de cea mai mare simpatia.

Introductiunea e interesanta si prin impregiurarea, cã in aceea Dnulu acusat numesce pre unguiri numai „conlocutori“ si „apesatori ai romaniloru.“

Reproducerea articulu d'in „Osten“ precum si introductiunea, la tota intemplantia, e una agitare periculosa, e una agitare in favorea pronunciamentului si in interesulu miscamentului intentiunatu prin programulu acestu-a.

De almintre aceste nu sunt tote, cãte s'au comisu d'in partea Dlui acusat.

D'insulu, prin direptiunea desfasurata, s'a facutu culpabilu si de una a dou'a agitare, despre carea voiescu acum a vorbi.

Am amintitu dejã, cã „Federatiunea“ a publicatu si dechiaratiuni de adesiune inca in numeru marc.

Prim'a dechiaratiune a aparutu in nrulu 79 d'in 1868 alu numitulu diurnal.

Pana la unu tempu, si anumã pana la nrulu 121 d'in 1868, suscriitorii s'au publicatu numai in generalu, mai tardiu inse i-a parutu Dlui acusat a fi mai corespundietoriu scopuriloru lui, publicandu si numele suscriitoriloru. — Dlu acusat'a scrisu su titlulu „In locu de articulu de fondu“ unu articulu tendentiosu reproducundu atãtu inaintea lui, câtu si dupa textulu pronunciamentului dechiaratiunile cestiunate, acum inse prevediute cu numele suscriitoriloru.

Neavendu locu in unulu si acelu-a-si numeru dechiaratiunile cele numeroase si subscrierile, Dnulu autoru a continuatu manevr'a acãst'a inca in 11 nri, lasandu inse totu de un'a sê li premãga susnumitulu articulu tendentiosu si pronunciamentulu.

Domniloru jurati! Enarandu malitios'a fapta a Dlui acusat, trebuie sê revinu la dechiaratiunile de adesiune. Aceste trebuie sê le illustrezu cu mai multe oservatiuni. Aceste dechiaratiuni de adesiune, dloru jurati, sunt de una data totu atãte proteste, demonstratiuni si agitãri nu numai contr'a uniunii, ci mai alesu contr'a guvernului ungurescu, fiindu cã acestu-a a suscepitu actiune criminala contr'a autoriloru pronunciamentului. Cine citeste dechiaratiunile aceste, de siguru trebuie sê cugete, cã guvernulu ungurescu nu a pasitu intru atãtu a contr'a singurateciloru autori, ci chiar' contr'a rasei romane, si cã guvernulu ungurescu joca rolulu unui persecutoriu nelegalu.

Cu dechiaratiunile aceste, dloru jurati, e in nescu un'a operatiune daunosa, una agitare periculosa, carea s'a intentiunatu d'in partea autoriloru si anume: de a innegrì guvernulu si unitatea guvernamentului.

Elementulu ungurescu d'in Transilvani'a, precum se scie, e fãra esceptiune unionisticu, chiar' si una parte d'intre remanii de acolo; reactiunea d'in 1848, in urm'a agitãriloru necontentine, facute d'in partea agitatoriloru ce acum apar de nou, durere, intretiene ide'a cea retacita, cã uniunea pentru ea ar' fi periculosa. Dechiaratiunile amintite nutrescu in continuu iritatiunea esistinte intre cele doue rase, si o potentiãza la unu gradu innaltu.

Unu scopu alu dechiaratiuniloru de adesiune, care inca l'au avutu in vedere urditorii, a fosu fãra indoiãla paralizarea actiunii criminali. Aceste dechiaratiuni sunt scrise in tonulu celu mai temerariu si provocatoriu si sunt indreptate cu deosebire contr'a domnirii unguresci, contr'a guvernului ungurescu, ceea ce i ataca vèdi'a acestui-a si i o dejosesee. Resolutiunea si cutediarea cu care dechiaratiunile, infruntandu urmãrile, innaltia standardulu „pronunciamentului“, sunt impunetorie si seducatorie.

Considerandu tote aceste-a cu rigore si seriozitate, nu mai este indoiãla, cã cu dechiaratiunile de adesiune si cu publicarea continua a acelor-a in modulu descriu, s'a provo-

*) A se vedè nr. 30.

catu una incurcatura forte periculoasă în mai multe di-reptiuni.

Dacă dlu acusat s'ar' fi restrinsu a publică în foia sa dechiaratiunile cari i s'au tramis, în acestu casu n'ar' fi fostu d'insulu respundietoriu, celu putienu nu în prim'a linia. Faptulu acestu-a, adeca faptul publicării nu-mai, nici acuma nu s'a luat de bas'a acusei contr'a Domnului acusat. Puntulu de acusa în afacerea acést'a lu forméza impregiurarea, că Dlu acusat d'in domstratiune — cu tote că urdătorii pronunciamentului erău sub actiune criminală — a procesu evidentu cu scopuri de agitatiune, a scrisu sus-memoratul articulu tendentiosu si l'a tiparitu în foia sa d'impreuna cu testulu pronunciamentului de 12 ori reproducundu dechiaratiunile de adesiune, respectiv impartasindu list'a numeloru acelor-a cari le au scrisu.

În articulu tendentiosu care asemena s'a cetitu si asiédara este cunoscutu Dloru jurati, Domnulu acusat, plangundu-se că contr'a autorilor s'a intrudusu actiunea criminală, dice că pronunciamentulu contine drepte dorintie si pretensiuni ale natiunii Romane si că acestu-a dupa dreptu si dreptate nu pote fi supusu neci unei punitiuni.

Prin urmare articulu tendentiosu este totu odata una dechiaratiune de adesiune personale si forte positiva a Domnului acusat.

Unulu d'între cele mai însemnate mominte ale articulu tendentiosu este dechiararea Dlui acusat că d'insulu publică acum numele susmemnatorilor dechiaratiunilor de adesiune aparute mai înainte în foia sa, pentru scopulu si chiaru pentru aceea, ca sê documenteze, că autorii pronunciamentului nu stausingurici sunt sustienuti de intréga natiunea Romana.

D'in aceste este evidentu, Dloru jurati, că Domnulu acusat, prin articulu tendentiosu si prin impartasirile continue ale dechiaratiunilor de adesiune, agitéza si în persona cu multu pondu în cunoscut'a dreptiune periculoasă si pe-nibile.

Acést'a procedere a Dlui acusat, aceste actiuni ale sale porta tote semnele unei agitatiuni pentru conturbarea leniscei publice, asié câtu, considerandu tôte agitaciunile câte le a comisu Domnulu acusat în foia sa în privint'a pronunciamentului, nu mai pôte fi nece una indoiéla, că în casulu de fatia se tratéza despre delictulu descrisu în §. 9. alu legii de pressa.

Cu aceste mi-am închiatu discursulu de acusa.

Domniloru jurati! Dvostre nu poteti necunosce pericolele mari cari ameninta patria nostra si societatea, si cari în privint'a leniscei publice se provoaca neîncongiuratu, dacă legile cardenali ale tierci se calea în picioare si dacă natiunalitate iritate se agita si acitia în continuu contr'a legiloru sântiunite. Dvostre aveți detorint'a cea mai sânta, ca prin esecerea nependente înse drépta si stricta a puterii judecatoriesci, puse de constitiune în manele dvostre, sê castigati legii respectu, sê opriti desfrenulu pressei si sê scutiti patria nostra si societatea de agitaciuni îndreptate spre conturbarea leniscei publice.

Sunt prea convinsu, cumcă Dvostre sunteti petrunsi de sublimitatea misiunii Dvostre, si d'aceea asceptu cu încredere si lenisce drept'a Dvostre resolutiune, rogandu-me ca pe Domnulu acusat Alexandru Romanu, redactoru respundietoriu, proprietariu si editoru alu „Federatiunei“, sê lu dechiarati vinovatu în întielesulu actului meu de acusat-iune.

Finindu procurorulu generalu, pertraterea se suspinde pre cinci minute, apoi iă cuventulu aperiatorulu E. Leod. — Se provoaca la fassiuile martoriloru prin cari s'au constatatu impregiurarea, că articlii încriminati au aparut în absint'a acusatului, éra legea determina chiar' că pentru unu articlu care involve delictu de pressa este respundietoriu autorulu si nu redactorulu respundietoriu alu foiei în care a aparut articulu. Sunt sute de redactori respunsabili cari n'au scrisu nice odata vre-unu articulu pentru foia sa, si ar' fi una mare confusiune de concepte a identifică pre redactoru cu scrietorii articiloru. Redactorulu respundietoriu în întielesulu legii nu-mai atuncia are a se pedepsi, dacă nu s'ar' pôte ernă autorulu articliloru încriminati; înse în casulu acestu-a autorulu este Dlu Horsia, acést'a s'a vediatu d'in fassiuinea d'insulu si ar' fi una mare nelegalitate, ca cu tote aceste redactorulu sê fia judecatu. — Aperiatorulu aréta, că acusa procurorulu generalu n'are obiectu, de ora-ce ea nu este îndreptata contr'a persoanei desemnata în lege; dreptu aceea si-finesce discursulu cu cererea, ca redactorulu „Federatiunei“, acusat pre nedreptulu, sê fia liberatu de sub acusa.

Procurorulu replica totu cu argumente (ah!) de cari s'au vediatu mai susu si propune condemnarea acusatului.

Aperiatorulu aréta că elu nu s'a demisu si nu se demite la aperiarea causei, că-ce este chiamatu a reprezentă numai person'a acusatului. Mai întâiu trebuie îndreptata acusa contr'a persoanei desemnata în lege si numai dupa aceea pote fi vorb'a, că ore acusa întemeiata este séu ba. S'a documentatu, că autorulu articliloru încriminati nu este acusatulu, ci altulu, deci este cu neputintia ca una persona sê fia condemnata în loculu altei-a. De aceea si-finesce di-

scursulu cu pro-unerea repetita, ca acusa ca neintemeiata pre lege sê se respinga.

Presiedintele tribunalului resume pertraterea si apoi pune întrebările. — Procurorulu generalu nu i placu întrebările cum le au formulatu tribunalulu, propune modificări, si întrebările se formuléza dupa gustulu Dniei sale în modulu urmatoriu:

I. Sunt convinsi juratii, că articulu luat d'in „Osten“ intitulatu „Romanii în Ungaria si Transilvania“ involve delictulu conturbării leniscei publice si a pacei?

II. Este respundietoru redactorulu „Federatiunei“ pentru susceperia acestui articulu?

III. Acusatulu Alexandru Romanu este autorulu intruducerii, cu care a aparut articulu d'in „Osten“, si d'insulu a mediocitu de s'a reproducu de repetite ori articulu tendentiosu precum si pronunciamentulu si dechiaratiunile de adesiune? si prin urmare în fine.

IV. Este acusatulu vinovatu de delictulu ce i se imputa?

Juratii răspundu: la întrebarea prima 9 cu da contr'a 3; la a doua si a trei-a întrebare unanimu cu da, si la patra 11 cu da contr'a 1.

Pre bas'a acestui verdictu (!) tribunalulu condemna pre redactorulu „Federatiunei“ Alexandru Romanu, dupa §. 9. Art. de lege XVII: 1848, la închisóre pre unu anu, la multa banale de 300 de florini si la suportarea speselor jud. cu 30 fl. 4 cr. v. a. Aperiatorulu însinua apelu de nulitate. (S'a si susternutu în 22 l. c.)

Cetimu în „T. Romanu.“

Regenu, 13. martiu 1868.

Dle Redactoru! Indignati de, nedreptătirile cele multe ale natiunei magiare în contr'a natiunei romane în urm'a uniunei, facute fără învoirea noastră, au decisu unanimu întielegint'a romana de aici în 12 martiu 1869 intrunita într'o conferintia privata: că si d'insa sê alatura langa principiulu acelu-a de a se abtinené de la participarea la alegerile dietale. —

Cetimu în „Gazet'a Transilvaniei.“

„Intielegint'a romana a comitatului Cuculeu în conferint'a tienuta în Sanmartinu 15 Mart., unanimu a decisu pasivitate absolută la alegerea deputatoriloru pentru diet'a pestana pre 20 Aprile.

Aureliu.

De langa Somesiulu-mare în martiu 1869.

(*Libertate constitutiunale.*) — Alalta-eri primli o epistola de la unu amicu prea stimatu, carea se incepe asié: „Juratulu comunale aduce mandatulu dlui jude cercuale, ca fia-care alegatoriu pre 15 l. c. sê se afle la Desiu, că-ci cei ce nu voru merge, voru fi închisi si tractati ca criminalisti, cari voiescu revolutiune si sunt contrarii leniscei si contrarii legiloru Maestăti sale.“ — Acést'a nu se întempla numai în unu locu, ci mai pretotendenea prin comitatele d'in Transilvania. Procedur'a cu junince fripte si buti de vinu e la ordinea dilci; înse vediatu stapanii, că romanii nu voru a gustă d'in darurile lor, incepu cu intimidări de aceste-a, clasificandu de criminali pre cei ce nu ar' merge sê voteze. Intielegu ca sê i corumpasê voteze pentru unu candidat magiaru, candu ar' pasit altu candidat romanu. Dar' asta-di candu romanii au decisu sê nu se foloséca de dreptulu alegerei nu întielegemu ce interesu potu avé stapanii de întrebatiéza ast-féiu de midiu-loce facia cu poporulu, de nu cum-va ca de una parte sê înmultiesca voturile partidei ampoiatiloru séu d'ora chiar' stang'a; ér' de alta parte pôte, ca sê mai aiba caragiulu a dice, că poporulu romanu e îndestulitu cu tôte câte s'au facutu si se facu de stapanii nostri si participa cu bucuria la bunetătile constitutiunii. Noi inca chiar' pentru aceea voim a le da tôte la golu si provocămu pre totu Romanulu bine-sentitioru, că tôte actele de natura acést'a sê le aduca la cunoscentia publica, ca sê se véla îndestulirea poporului si sê se audia în lumea largă de ce libertate constitutiunale ne bucurămu noi în marele imperiu austro-maghiaru. X.

D'in comitatulu Zarandului.

Precum anunciasem, în 17. martiu s'a tienutu alegerile de deputati în acestu comitatu alu nostru.

De si portămu grigea, că machinările, ce se vedéau puse la cale inca candu veni contele Haller aici, voru pôte sê conturbe bu'a întielegere, ce totu de-un'a a domnitu aici, nu numai în privint'a alegeriloru de deputati, ci chiaru si în privint'a solidarității, ce legă atâtu pe întielegint'a de aici între sine, câtu si cu întregu poporulu romanu d'in acestu cottu; totu-si rezultatulu, ce ne-a doveditu actulu de alegere de deputatu atâtu în cerculu Bradu, câtu si în alu Halmagiulu, ne-a aretatu pana la evidentiă, că nici o machinatiune, nici o intriga

nu pôte fi în stare a produce desbinări între întielegintia si poporulu acestui comitatu, condusi ambii de singurulu simtiu comunu si interesu universalu alu romaniloru. Seimu, amu comunicatu de alta data, că dlu Tom'a, adjutantulu comitelui Haller, venise aici cu scopu de a se face într'unu cercu deputatu chiaru dlui, éra în altu cercu pe unu altulu pe care lu-voia ér' numai dlui. — Amu comunicatu înse si aceea, că dlui vediatu ran'a, în care eră sê-si infiga degetulu, a disu: „Am vediatu; acum credu, si de aci înainte nici nu me veti mai vedé.“ — Si asié a facutu.

Asié alegerile de deputati în ambe cercurile au decursu în cea mai buna linisce si în cea mai admirabila ordine.

Sê descriam alegerea d'in Bradu.

Precum la anulu 1865, asié nici acum alesulu acestui cercu, Dr. Iosifu Hodosiu, n'a pasitu ca candidatu; opiniunea publica înse acum ca si atunci s'a concentratu în person'a acum numitului fiu alu plebei, precum lu-numescu de comunu.

Alegatorii acestui cercu la numeru preste 1600, se adunaseră la diu'a prefapta în Bradu. D'in tôte partile, si anume: de cătra Baitia, de cătra Criscioru, de cătra Bulzesci si Ribiti'a vedéai adunandu-se poporulu alegatoriu cu calareti si trasure înainte, îmbracati în haine de serbatore si cu stindarde de tricoloru natiunalu romanescu. Negutiatoriu Georgiu Bardosî, notari Gligoru, Scaurianu, Bobariu, Truti'a Ardeleanu, Szakács (unguru) si ce'a-l-alti, precum: unu numeru frumosu de preuti veniäu înainte si prîntre poporu sub valfaiulu stindardelor cu inscriptiunea „Sê traesca deputatulu nostru Dr. Iosifu Hodosiu.“ Si astfelu cu totii în cea mai buna ordine se adunara si se puseră în rondu în curtea cea lata si mare de la localitătile, unde eră sê se facu actulu maretiu de alegere.

Eră pucinu înainte de 10 óre, candu presiedintele comisiunii alegatorie d. I. Motiu, not. d. Ioanu Francu, plecati în acea di de la Bai'a de Crisiu, au ajunsu la localulu alegerii, unde acei dni fure primiti între vatele cele mai simtite. Indata dupa acést'a dlu presiedinte deschide actulu de alegere, si vobindulu alegatoriloru despre marea însemnătate a actului, ce alu seversi asta-di, i întrebă: „Pe cine au candidatu?“ — Atunci unu resunetu imple aerulu „Sê traiesca Hodosiu, éljen Hodosiu!“ Presiedintele se îndrepta apoi cătra alegatori cu întrebarea: „Dacă voiescu votisare?“ Acelu-a-si resunetu entusiastiu ca mai înainte. Nici o voce, nici unu votu nu s'a redicatu contr'a; nimene n'a cerutu votisare. Astfelu presiedintele în întielesulu legii a dechiaratu pe Dr. Iosifu Hodosiu de alesulu deputatu alu cerculu Bradu. Urră unanime, vivate entusiastice.

Intr'aceea, si chiar' pre candu se petreceau aceste în localulu de alegere, trei bubuiture de trescur anuciău, că proclamatulu de deputatu sosese de cătra Bai'a de Crisiu. Indata dupa sosirea acestui în Bradu, elu fî întimpinatu de o deputatiune grandiosa de calareti, trasure si pedestri, care deputatiun prin graiulu romanului Georgiu Bardosî si alu un gurulu Brăti Leopoldu, i-a facutu cunoscutu votulu unanimu alu alegatoriloru, si l'a pofitatu a merge la locul de alegere în midiolocu poporului alegatoriu. Cortegiulu eră grandiosu de aci si pana la localulu de alegere. Ajunsu aici, Dr. Iosifu Hodosiu între vivate de entusiasmu, fî salutatulu în numele alegatoriloru de cătra dlu protopopu Moise Lazaru. Indata dupa acést'a Dr. Iosifu Hodosiu sê urcă pe un balconu, unde eră comisiunea alegatoria, mai mult întieleginti, preuti, notari, negociatori, fără deosebiri de natiunalitate si religiune, si presiedintele indatu cu o scurta cuventare înainte alegatoriloru a pre datu mandatulu acestoru-a în manele alesului lor. Dupa acést'a a urmatu momentulu celu mai petrunsiatoriu alu acestei serbări natiunale: Dr. Iosifu Hodosiu, facandu-se o tacere profunda, înainte una adunări de romani d'in cele mai frumoase de la anulu 1848, încóce, a inceputu discursulu séu, care vi lu-a comunicatu dejă. *)

Nu potu descrie entusiasmulu atâtu de simtu si atâtu de viu, cu care a fostu primitu acest discursu; la totu pasagiulu, la tota ide'a noua, oratoriulu o desfasiură, eră intreruptu de vivate aplause entusiastice. De mi-a parutu réu candu-va că n'am fostu stenografu, apoi acum a fostu momentulu, candu nu mi-am potutu ertă gresiel'a, că n'am invetiatu acést'a arta.

Dupa aceste, finindu-se actulu de alegere, a datu unu prandiu la dlu prot. Moise Lazaru, unde participandu cam la 50 de persone, s'a redicatu totu ste, ca totu de-un'a la asemene ocasiuni. Pe la 5 ore serbatorea s'a finitu, petrecundu unii alegatori calareti si în trasure pe deputatulu pana a casa în Bai'a de Crisiu.

Chiaru pre candu sosise acestu cortegiu d'in Bradu la Bai'a de Crisiu, a sositu si comisiunea alegatoria de la Halmagiulu, unde cu asemene unanimu

*) Lu-vomu publică cu placere în nr. viit. R.

cu asemenea entuziasm și în asemenea ordine s'a alesu deputatu, alesulu acestui cercu de la 1865 Sigismundu Borlea.

N'asiu potè descrie acèsta alegere d'in Halmagiu altmîntrelea, decâtu repetîndu cele ce am dîsu despre alegerea d'in Bradu.

Alegerea d'in Halmagiu a condus'o. dlu Georgiu Secula ca presiedinte alu comisiunii alegatorie, cu ace'a-si esactitate și legalitate, cu care dlu Ionu Motiu a condusu alegerea d'in Bradu. S'a alesu dlu Sigismundu Borlea în Halmagiu cu ace'a-si unanimitate, cu ace'a-si aclamatiune, cu care s'a alesu dlu Dr. Iosifu Holosiu în Bradu. S'a tîenutu la prot'a d'in Halmagiu dlu Ioanu Groza asemenea prandiu nationalu, ca și la dlu Moise Lazaru prota în Bradu.

În ace'a-si dî ser'a intr'unindu-se comisiunile alegatorie și amendoii duii deputati și mai multi d'între alegatori, s'a arangiatu în Bai'a de Crisiu o cina d'in cele mai viali și mai cordiali.

Ast-feliu au decursu la noi alegerile, ast-feliu ar trebui sê curga ele în tôte cercurile de alegere pentru deputati nationali, precum suntemu convinsi, că au fostu, sunt și voru fi alesii nostri deputati.

Coresp.

D'in comitatulu Satumarelui 12 martisoru, 1869.

Scit, că nu va fi fâra interesu pentru onoratu publicu cetitoriu alu „Federatiunei“ a cunôsca stadiulu, la care ne-amu aventatu, ori scapatatu, în caus'a alegeriloru dietali, noi romanii satumareni de la datulu celoru împartesîte de aici în nrulu 14 de estu tempu alu „Federatiunei“ — pana în diu'a de asta-di.

Eca dara cum stâmu, în cele trei cercuri alegatorie cu maioritate romana! Fratii d'in cerculu Baii mari au detiermîritu definitivu a remanè pasivi, pe langa tôte, că opiniunea publica a condemnatu și condêmna pasivitatea fatia cu alegerile dietali — aici la noi, în Ungari'a vechia. Ce cause voru fi avendu pentru pasivitatea condemnată, cu securitate eu nu potu sci. — Amu auditu numai, că alegatorii magiari amenintia pre romanii înainte cu bataia și omoruri, era poporul nostru blandu și paciuitu nu are neci o voia a se demite și espune unoru catastrofe de aceste-a, cu atâtu mai vertosu, că are date și exemple, cum-câ neci într'unu casu nu l-se face dreptate.

Alu doile cercu elect. cu maioritate romana e alu Megiesiului, de care se tîenu toti fratii Osiani d'in acestu comitatu. Romanii de aici nu au avutu curagiulu de a pasi cu unu candidatu romanu, și fâra ce-va contielegere, remanu parte pasivi, parte stau pre langa candidatu de partid'a drepta, Paulu Borosiu, parte și inca partea cea mai mare, pe langa candidatu de partid'a stanga, Csaba Gyula. — Erâ o data vorba, că voru sê chîame pre Dlu Iosifu Vulcanu, dar', precumu se vede, zelulu efemeru a fostu numai focu de paie. — Dlu Iosifu Vulcanu inca si-a nimeritu reu omulu câtra care s'a adresatu în caus'a acèsta: câ-ci de si se pôte, că are sentimînte destulu de romanesci, dar' curagiulu de a se espune sêu chiar' luptă câtu de putienu pentru interese nationali, în acestu amicu vechiu (?) alu Dlu Vulcanu, nu e, ca în palma. E dreptu de alta parte și aceea, că de se espunè pentru Dlu Vulcanu, apoi si-perdeâ postulu, ce-lu are la comitatu; câ-ci cine nu mai scie, cumcâ stapanii nostri politici persecutèza pre totîndene, cu tôte mediu-locele, ce li-stau prin putere, pre ori-care romanu, care lucra și numai ce-si ce-va-si pentru interesele nationali? — Ci si Dlu J. Vulcanu, credu, că si-ar' fi gasitu altu amic u, mai cu curagiulu, mai cu multu zelu nationalu și în împregiurâri mai putienu critice, ca amicu-lu D. Sale d'in cestiune. Amu auditu, că candidatul partidei stange, Csaba, si-ar' fi datu parol'a, cum-câ, — de voru avè romanii candidatu de romanu, elu va trece cu tóta partid'a sa în partea aceluia, numai că sê nu reesa deachistulu Borosiu Pál. Acum inse tôte sunt tardîu! . . . Dieu, fratii osiani nu ar' fi trebuitu sê fia asiè nepasatori! . . .

La cerculu Caresiului, cu permisiunea onoratei Redactiuni, amu sê petrecu mai multisoru; câ-ci aici sunt cele mai multe semne de viètia nationala. De locu ce observara întielegintii romani d'in acestu cercu electoralu, că pasivitatea la care se angagiasera în întielesulu si d'in causele celoru comunicate în nrulu 14 alu „Federatiunei“, e condemnată prin opiniunea publica romana, — se pusera în miscare, și în 15 fauru a. c. tîenura o conferintia în Borlesci, la care invitara si pre Dlu Alesandru Buda, carele inse jacundu morbosu în Bai'a mare, nu se potè infatisiâ în porsona, ci tramise conferintiei o epistola, în carea, pentru casulu, candu ar' veni în combinare de candidatu dietalu și persón'a Dniei Sale, se cuprindeâ, pre scurtu, și o forma de programu politicu. — Si mai de nainte, dar' si aci în Borlesci, erâ unii de parerea, că celu mai securu prospectu de reesîre potemu avè cu Dlu S. Stanu, carele inse, fiindu de fatia, se dechiarâ, că împregiurârile dsale familiari și economice neci întru o contieplare nu-i permitu a accepta candidatur'a; și chiaru de nu ar' fi impedeatu neci într'o privintia, candu este vorb'a, d'a alege între dsa și între dlu A. Buda, si-ar' tîenè de o detorintia nationala de a nu primi candidatur'a fatia cu acestu barbatu alu natiunei de o capacitate și harnicia rara. Deci conferintia se constituî, alegundu-si de presiedinte pre dlu protopopu Ciriacu Barbulu și de notariu pre D. Georgiu Marchisiu. Cetîndu-se epistol'a dlui A. Bud'a, aflaramu, că daa în tôte causele și cestiunile, ce taia în interesulu nationalu,

lu, va fi solidariu cu ablegatii nationali, era în alte cause publico-politice ale patriei, nu afla cu scopu a face opusetiune guvernului actualu. Amenuntele conferintiei le retacu. Resultatulu fu, că dlu A. Buda se prochiama cu unanimitate de candidatu nostru d'in acestu cercu, punendu-se totu odata în prospectu conchiamaarea unei conferintie mai ample, carea s'a și convocatu prin p. o. dd. protopopi Ioane Cucu și Ioane Seremi pe 9 martisoru la Erdöd. — Par'că tôte fatalitatile s'aru fi conjuratu în contr'a nostra: — dlu Alesandru Bud'a jacu morbosu o luna de dîle în Bai'a mare, — tempulu ne-curmatu forte reu, versare de ploii și néua, tîna pana în caramburi, comunicatiunea mai de totu imposibila. Poporul romanu alegatoriu erâ tîenutu prin întielegintii sêi în aseptare și sperantia buna, că în scurtu dlu A. Buda, candidatul nostru, va aparè între ei. Erâ aseptatu în tôte partile cu doru. Între aceste cei doi candidati: S. Tarczy de partid'a stanga și grofutulu Bela Degenfeld, de cea drepta, lucrâu, parte în persona, parte prin cortesii si lingâi, d'in respoteri, și mai alesu acestu d'in urma versâ vinulu cu butile pr'in tôte satele romanesci și siovabesci, corumpendu astfelu grozavu cu bani și cu beutura, ma nu se rusînara partisanii lui a respandî, chiaru și în epistole malitios'a și tendentios'a fama, cum că dlu A. Buda, candidatul romaniloru, ar' fi moritu (o epistola de aceste amu vediutu și amu cetitu o în man'a unui preotu romanu, cârui-a a fostu adresata, și care o pastreza.) Se pote întipni, cu câta greutate se potè tîenè poporul nostru, sê nu siovaesca între atâtea ispite, — ma nu e mirare, deca în une — putiene — locuri chiaru nu s'a potutu tîenè. — Pe la începutulu lui Martisoru se spedara invitârile la conferintia a II. și pe 9. a acestei lune se și adunâ unu numeru frumosu de alegatori Romani d'in acestu cercu, pe langa tôte că în diu'a acea continuu a ninsu și ploatu, și câile erâu mai neamblâveru. Cu 2—3 dîle înainte de acèsta conferintia dlu A. Buda se insanetosî, și spre bucuri'a tuturor, se infatisiâ în ea, la care au fostu presenti mai multi întieleginti și de nationalitate germana și magiara, și unii de origine dubia, d'in partid'a lui Degenfeld. Conferintia se constituî sub presidiulu dlui protopopu Ioane Seremi, fiindu prochiamaat de notariu acela-u-si, care fusese și în conferintia de Borlesci. Dupa deschiderea conferintiei prin presidiu luâ cuventulu Carolu Novák, unu partisanu de a lui Degenfeld, și în o cuventare plina de sofisme și mistificâri, provocâ pre alegatorii romani, sê se alature langa contele Degenfeld, câ-ci candidatul Romaniloru cu morbulu sêu s'ar' fi intardiatu, și cerculu electoralu aru fi dejâ arangiatu și angagiatu între cei doi candidati magiari etc. Romanii nu lipsira a desbatè pre acestu domnu mistificatoriu și pre partisanii sêi, spunendu-li verde în ochi, câ neci candu nu-si voru da voturile unui candidatu de nationalitate straina, câ-ci dupa atâtea promisiuni gole si insielâri, nu mai potè avè încredere, decâtu în cei de natiunea și limb'a loru. Vediendu acesti dîni barbatî si constanti'a Romaniloru, unu holteiu-betranu, L. Kricsfalusy, *) nepotu de popa rusescu, renegatu vechiu, și-mai încercâ elocintia grosolana spre a îndemnâ pre romanii, sê stèe în partea contelui Degenfeld, ma nu se rusînâ chiar' a provocâ pre dlu A. Buda sê abdîca, ce se întielege, nesuccedendu-i, între vorbe grobiane și vatematorice, suspitiunandu preotîmea romana, câ aru fi apostolii seducatori ai poporului și turburatori de pace: esî afara d'in conferintia si dupa elu toti cei de panur'a sa, afara de dlu plebanu d'in Erdöd, Fr. Irsik, carele remanendu pana în capotu între noi, singuru — d'între Degenfeldisti — se portâ cu sange rece și aretâ o sincera dorintia de contielegere.

Romanii au protestatu cu despretiu în contr'a insinuârilor și suspiciunârilor mosiului Kricsfalusi, **) ceea ce s'a și luat la protocolu.

De locu dupa departarea Degenfeldistoru d'in conferintia, fiindu invitatu Dlu Alesandru Buda, ca candidatu prochiamaat alu Romaniloru, sê-si cetesca programulu, acèsta între vivate entusiastice se și fach, și Dlu candidatu si-esplicâ si motivâ d'in punctu în punctu într'adeveru frumosulu sêu programu, și acèsta mai alesu pentru alegatorii d'in poporu, cari erâ de fatia în nru fôrte frumosu, mai d'in tôte satele romanesci. Mai pe largu și mai lamuritu a esplicatu si motivatu acelu punctu d'in programu, unde dice, că nu afla de locu cu cale, a face opusetiune guvernului în cestiuni ce nu taia în interesu nationalu. —

Romanii se departara de la conferintia însufletiti și decisi a se luptâ, între marginile legeri, pana la cele d'in urma. — Alegerile voru fi în totu comitatulu nostru în 18 martisoru. Despre resultatu nu voiu intardiâ a face incunoscintiare la tempulu sêu. În casulu, candu nu amu reesî caus'a jace în împregiurârile fatali indegetate mai în susu și mai alesu în acelu defectu alu legeri electorali, care concede atâtea cortesiri și corumperi cu bani și beutura, întru cari noi romanii neci voimu dar' neci potemu esî la concurentia cu contii și posesorii mari, cari de altmînte s'au inavutitu d'in sudorea nostra. Nôe si în casulu nereesirei ni-remane convingerea mangaitoria, câ ni-amu facutu detorintia cu totu zelulu și energi'a, câta aseptata natiunea de la fiii sêi. Întielegintii Romani d'in acestu cercu în caus'a presenta se întrecu în însufletire și energia unulu pre altcum. O unica

*) Acestu mosiu-holteiu, dorere! e presiedintele comisiunii culegatorie de voturi. Dieu, mai bunu locu ar avè între pilaritiele de Dobritînu!

**) În 1848 a fostu alesu de deputatu în contr'a lui Ujfalusy, prin romanii și siovabi. Pe atunci se dede de gr.-cat.; acum inse numai atâtu a recunôsca, câ în botezu „l'a udatu cu aghiasma unu popa muscanescu“ (propria verba.) Cor.

esceptiune avemu în simplutiulu juratielu Toma Jancsi, ca rele la începutu se angagease pe langa stangaciulu Tarczy, acumu inse se prefacè lingâulu c. Degenfeld, și teroriseza pe poporul Romanu cu auctoritatea sa de „tistu varmegescu“ în interesulu grofutulu deachista. Uita, bietulu de elu, câ a mancatu și s'a nutritu cu prescure romanesci, precumu si ace'a, câ de dupa cualificatiunea sa preamarginita nu ar' fi incaputu în oficiulu, care-lu porta, de cum-va magiarii nu ar' fi voitu sê scôta ochii cu unu romanu dupa socotèl'a loru, în person'a d'insului! . . . Seraca lume! cumu te . . . muscele!

Pe aici se pare lucru curiosu (ceea ce pe aiurea, pote, se vede preanaturalu), că partid'a drepta se opune cu mai multa rafinaria și obraznicia tendintieloru nationali, de câtu cea stanga. Asiè p. e. în conferintia Romaniloru de aici, tîenuta în Borlesci, au fostu de fatia, d'in întemplare, chiar' nepotulu de frate alu candidatul stangaciulu, comisariulu de securitate, Stefanu Tarczy, cu unu altu stangaciulu magiari langa sine, și au luat parte chiaru și la prandiu membriloru conferintiei, și s'au portatu cu tota onorea fatia cu romanii; ma candu s'au departatu, s'au dechiaratu ambii multiamiti și cu multu respectu fatia cu tendintiele nostre nationali, pre cari le-au recunoscutu a fi juste, drepte și între marginile legeri. D'in contra portarea celoru de partid'a drepta se pote cualificâ de ajunsu d'in cele scrise mai susu despre decurgerea conferintiei de Arduu. Noi inse scimu destulu de bine, câ în privintia bunavointiei fatia cu noi, nu avemu a face mare destingere.

Mai amu, sê amintescu, că Degenfeldisti d'in Erdöd departandu-se d'in conferintia, ne amenintiau câ acusi ne voru depinge ei prin foi, ce omeni de contielegere fratièsca suntemu; ca și cum nu amu sci noi, câ foile loru în veci purure nu mai vorbescu bine despre tendintiele curatu nationalu! Nu ni-pasa, faca, scria, ce voru vrè, câ ci totu omulu cu minte va sci sê reduca bîrfelele loru la valoarea cuvenita.

Unu alegatoriu romanu.

D'in Selagiu, 18 mart. 1869.

(Pregatiri electorali; cortesiele magiariiloru; prospecte; una reflesione.)

Fiindu impedeatu a potè referâ mai tempuriu, de-si cam tardîu vinu a face cunoscutu onoratu publicu pregatirile electorali etc. d'in cottulu Solnocului de mediu-locu.

Conscrierile alegatoriloru în tôte trei cercurile d'in cottu au resultatu pentru romanii una maioritate absoluta, de-si omenii guverniali, cari au fostu în maioritate în fia-care comisiune conscrietorie, si-au reculesu tôte poterile pentru a inscrie câtu mai pucini alegatori, și în specie a inscrie câtu mai pucini romanii. Maioritate mai preponderante formèza alegatorii cercului S. Cehu, unde între 3623 alegatori conscriși, 2518 sunt romanii.

Comitetulu centrale a tîenutu siedintia în Zelahu la 8 l. c. candu s'a constituî si comisiunile alegatorie în urmatoriu modu: 1. în cerculu alegatoriu alu Tassnadului presiedinte E. Kaizler, notariu Vas. Vancai, suplenti: presiedinte I. Helei, notariu C. Koronka; — pentru cerculu alegatoriu alu S. Cehului: presiedinte Sig. Péchy, notariu A. Cosma, suplenti: presied. Grigoriu Popu, notariu A. Fülöp; — pentru cerculu Giboului presiedinte br. N. Wesselényi, notariu G. Vaida, suplenti: presied. P. Szabó, notariu F. Lang. Prin urmare romanii sunt represintati în comisiunile alegatorie prin trei notari și unu presiedinte suplinte. Diu'a alegerii e defipta pre 23 l. c. a. m. la 11 ôre.

Cortesiele d'in partea dusmaniloru curgu într'unu modu infioratoriu, încâtu cine le vede nu pote avè nici idea despre d'insele. Dusmanii nu se incumeta, nu se retienu de la nici unu mediu-locu, fia acelu-a ori câtu de dejositoriu, — pentru ajungerea scopuriloru loru marsiave. În scurtu: întregu comitatulu ti se pare a fi unu birtu plinu de omeni betîvi, și se pare a fi unu tergu, unde se cumpera suflete, se licitèza voturi . . . Esceptiune facu numai unele tîenuturi locuite de romanii.

În corumperi și adapare cu rachiu și vinu escelèza cu deosebi partid'a deachiana. Ataculu e mai mare, unde romanii sunt mai numerosi, anume în cerculu S. Cehului. De una parte baronasiulu Wesselényi Joska, candidatu partitei drepte, miaca tôte petrele pentru a potè reesî; nu crutia bani, beutura, promisiuni — quantum satis. De alta parte solgabireulu A. Fodor poterea sa solgabireesca o scie aplicâ forte bine pentru a terorisa poporul si a lu tîenè pre partea sa; cu unu cuventu e unu pasia în cerculu sêu. De tôte aceste-a nu ne-ar dorètare capulu, deca d'între întielegintii anume d'între preutii romani nu s'aru aflâ unii, cari pentru unu blidu de linte nu s'ar' aretâ gat'a a-si vinde sufletulu și convingerea, a-si vinde turm'a, loru incredintiatu. În sperantia, câ ni-va succede a-i întorce pre calea cea adeverata, cu acèsta ocaziune li retacu numele. — Fia, ca sê nu fiu silitu a-i da în publicitate!

Altu cum credemu în maturitatea maioritâtii poporului și potè asecurâ pre onoratu publicu, că decurgundu alegerea în deplina ordine, vomu reesî cu deputati nationali celu pucinu în doue cercuri (Te ai amagitu amaru. Rev.)

În cerculu alegatoriu alu S. Cehului repasiendu d. Mihaiu Popu în favorulu dlui avocatulu Georgiu Filepu, bravulu naturalistu, noulu candidatu, insocitu de fruntasii întielegintiei cercului, a facutu una caletoria prin cercu și pretutîndeni a fostu primitu cu mare însufletire d'in partea Romaniloru.

Inca ce-va despre pactulu romanilor de la Gibou! Romanii impinsi de ur'a nemarginita, ce au contr'a lui G. Urházi, provocati fiindu de partit'a stangace a ungarilor la 8 l. c. a inchiatu urmatorulu pactu: La votisarea prima va votisa fia-care partita pentru candidatulu s'eu; candidatulu partitei stangace avendu minoritate mai mica la votisarea prima, partit'a lui s'e deoblega pre parol'a-si de onore a trece in partea romanilor la a dou'a votisare contr'a candidatulu partitei drepte; avendu minoritate mai mica la votisarea prima candidatulu romanu, partit'a lui este deoblegata a face asemenea in favorulu candidatulu stangaciu. Er' déca la votisarea prima Urházi ar' av'e minoritate mai mica, pactulu firese incéta si va lucr'a fia-care partita pre mór'a sa. De-si nu sum amicu pactárilor la alegeri de deputatu, — in acestu casu in contr'a lui Urházi, aprobezu acestu pasu a lu inteligintiei, care si altu cum nu vatema intru nimicu interesele nostre nationale.

Conclusulu conferintiei d'in Mercuri'a la noi a causatu bucuria generale. Ddiu s'e ne ajute!

Coresp.

D'in cottulu Hunedorei, martiu 1869.

In numerulu 16 alu „Federatiunei mi-am datu opiniunea mea si a mai multoru setosi d'a ved'e contielegere, unire, amóre fratiésca la romanii unedoreni, sub unu conducatoriu nationalu in acestu cottu romanescu; doriám si cu mine mai multe mii, ca s'e audím: „Veniti la Dev'a, romanilor, la una intrunire fratiésca!“ — Speranti'a mea inse a peritu ca ro'a de sóre.

Fia-mi permisu a face câte-va reflessiuni la asertionile Dloru „mai mai multi d'in Dev'a“ Singuri Dloru „mai multi“ dechiara cá nu avemu pre nimene in frunte numai pre Ddiu. — Este unu adeveru. Una nu pota inse pricepe, cum Dloru nu voiescu a da corespondintiei mele caracterulu cu venintiosu. — Dís'am eu dloru, cá cas'a Dlui Ciacianu e inchisa? au nu am spusu cá la 1861 s'au facutu multe bune in cas'a Dlui Ciacianu? — Acum Dloru „mai multi,“ de la 1861 trecuramu preste 8 ani; — de atunci ce ati mai facutu Dvóstre pentru natiune in cas'a Dlui Ciacianu, séu celu putienu pentru binele Romaniloru d'in acestu Cttu? aveti un'a la mana? Cunoscú eu pre Dlu Ciacianu, de aceea m'am adresatu Dniei lui sé iáe initiativ'a, pentru cá sciu cá nu i pasa atát'a de oficiu; cá-ce ne avendu familia prin straduintia si-a cascigatu avere in cátu pote trái si fára oficiu; deci nu trebúi sé bucinati acést'a in lume, cá-ce se scie prea bine, — ci trebúi Dloru „mai multi“ d'in Dev'a, sé fiti insufletítu pre Domnulu Ciacianu, ca sé se puna in fruntea romaniloru d'in acestu cttu spre implinirea misiunii ce o avemu fatia cu noi insine, contra nedreptáților celor multe, ce credú cá si Dvóstre le simtíti ca si mine, numai nu voiti a le recunose déca ve vedeti in capitala, ca sé nu displaceti fratiloru magiari. Nu mio mi imputati cá aruncu seminti'a discordiei, nu sum d'in sect'a aceea, eu sum, precum vedeti d'in corespondintia mea, de acordulu intielegerii solidarie, — intru acést'a nu este discordia, ba tocma d'in contra, concordia.

Dloru „mai multi d'in Dev'a!“ sciti cá in dílele trecute au fostu chiamati la comitelesupremu doi Judi-procesuali romani cei mai eminenti intre toti Judii d'in comitatu, caroru-a comitelesupremuli-a spusu verde, cá déca d'in cercurile respectiviloru romanii nu voru mergela urna a alege de deputatu pre c. Chunu, voru fi lipsiti de postu! Ce díceti la acést'a? Acést'a e una maniera noua constitutiunale, la care credú cá si d-vóstre ati fostu de fatia in casin'a magiara si ati luat parte cu d'insii la candidarea deputatulu pentru cttulu Hunedorei celu cu 180,000 romani. — La aceste cause nationale ve conduce zelulu curatu?! Israile! d'in tine perirea ta!!

Unu romanu d'in cottulu Hunedorei.

Adunarea societáti „Transilvani'a.“

PROCESU VERBALE.

Siedint'a I, Domineca 26 Ianuariu 1869. la una ora dupa amé dia-di, in localulu societáti de arme etc.

Presiedint'a d-lui A. Papiu Ilarianu.

(Fine.)*

IV.

In virtutea art. 25 d'in statute, d. presiedinte propune alegerea unei comisiuni d'in sinulu Adunarii, pentru esaminarea socotelorulu societáti de la 1 Iuliu pana la finele lui Decemvre, anulu trecut.

Facendu-se alegerea, presiedintele proclama de membrii ai comisiunii pe domni:

Dr. A. Fetu, vice-presied. Adunarii legislative.

G. Ghitu, deputatu

Capitanu Lupascu

Timolénu, referendaru la curtea de comptu.

Aristide Pascalu, profesore.

I. Alesiu, comerciante

Adamescu.

D. Dr. Fetu multiamescú Adunarii de onórea ce i-a facutu, si i pare reu cá, avendu chiar' mane a pleca la Iasi cu concediu, i este peste potintia de a implini acést'a insarcinare onorifica.

*) Vedi nr. tr. 29 si 30.

In loculu d lui dr. Fetu s'e alege d. Sisicu

V.

D. presiedinte aduce la cunoscint'a Adunarii protestulu si declaratiunea comitetulu d'in 15 Decemvre 1868, asupr'a atacuriloru indreptate in contr'a societáti de d. generalu Tell in siedint'a Senatulu d'in 29 Noemvre acelu-a-si anu, precum si a traducerii infidele a discursulu acestui d. Senatoru, ce a aparutu in editiunea francesá a Monitorulu oficiale No. 2, puindu in vederea Adunarii punctulu 3 d'in acestu protestu care suna: „remane rezervata adunarii generale a societáti a luá ori-ce alte mesuri ar' gasi de cuviintia, pentru satisfactiunea sa.“

D. Stoianu, luandu cuventulu, dupa ore-cari desvoltari propune ca Adunarea, regretandu atacurile redicate asupra-i si insusindu-si protestulu si declaratiunea comitetulu, se tréca la ordinea dílei.

Mai iáe cuventulu d. Corvinu.

Dupa aceea Adunarea, insusindu-si protestulu si declaratiunea comitetulu, trece la ordinea dílei.

VI.

Se da cuventulu d-lui G. Misailu, care rostescé unu interesantu discursu in care, dupa ce face o analiza remarcabila a baladei „Mihulu Copilu“, trece la starea intelectuale a Romaniloru d'in Transilvani'a pe care o analiza cu eruditieune.

VII.

Se propune si se primesc in unanimitate a se aduce multiamire societáti de arme, pentru buna vointia ce ne-a aretatu, dandu-ne localulu séu pentru tienerea siedintieloru Adunarii.

VIII.

Adunarea decide ca a dou'a siedintia s'e se tiena Domineca, 9 Februaru, 12 óre d'in dí.

IX.

Adunarea incuviintieza ca acestu procesu verbale s'e se verifice de cátra comitetulu societáti spre a se pot'e publicá cátu mai curendu.

X.

Siedint'a se radica la 4 óre.

Datu in Bucuresci, 26 Ianuariu 1869, in localulu societáti de arme etc.

A. Papiu Ilarianu.

presiedinte.

P. G. Cetatianu, N. B. Drocu, Gr. Demetriade, secretari.

Varietáti.

* Deputatii romani alesi mai in urma: Dr. Iosifu Hodosiu in cerculu Bradului (in comitat. Zarandului); Georgiu Mocioni in cerc. Moravitiei (in cottulu Timisiorei); Sigismundu Borlea in cerculu Halmagiului (in cott. Zarandului). De toti (cu cei d'in nrului tr. alu „Fed.“) 13 insi.

** (In „Pester Lloyd“) d'in 18 l. c. cetimu una coresp. d'in Logosiu: „Noi serbámú adi (16 m.) una frumoza dí de infratire. Candidatulu nostru de deputatu Bela Szende s'osi in medioculu nostru. In curtea episcopésca Szende fu bineventatu d'in partea numerosiloru alegatori romani condusi de pretii lor. Sér'a conductu de facie, ca si care n'a mai fostu in Logosiu. Secretariulu episcopescu Olteanu tienú una cuventare excelenta.“ — Minunatu! daca este adeveratu. Numai inainte, preasfintiti parinti! Faptele vostre ve voru preamari pre voi in aintea — contrariloru natiunii romane!

** (La Sococu si Joanidu in Bucuresci se afla) urmatóriele opere noue ale d. B. P. Hajdeu: 1. Istoria tolerantie religiose in Romania: Catolici, Protestanti, Armeni, Mahometani, Lipoveni si Israeliti; editiunea 2.; pretiulu 2 sfanti. 2. Razvanu si Vidra, drama istorica in 5 acte versuri; editiunea 3-a, revedutasi adausa cu modeluri de vechi'a limba si versificatiune romana d'in diaconulu Coresi, Mironu Costinu, Mitropolitulu Desofteiu etc.; pretiulu 3 sfanti. 3. Oda la Boiari, 1848—1869. Pretiulu 10 bani.

** (Bibliografie.) A esú de sub tiparulu lucratoriloru asociati, antái'a parte d'in „Traianad'a“ poema epica de Dimitrie Bolintineanu. Se afla de vendiare numai la biuroulu gazetei Albin'a Pindului, in Pasagiulu Romanu. Pretiulu este trei sfanti.

** Partit'a deachistiloru perdu pe unii d'entre cei mai de frunte corifei ai séi prin necesitatea fostiloru deputati: Paulu Somsich, (in contr'a acestui-a s'alesu Ludov. Kossuth), Georgiu Bartal, Augustu Trefort, Antonu Csengeru, Gedeonu Tanárky

** Colonelulu Cretulescu d'in Bucuresci de cate-va díle petrece in Pest'a, asemenea si principele de corona Amadeu fetiorulu mai teneru alu regelui V. Emanuilu su numele de conte Mirafiore — spunu foiele unguresci, dar' noi nu amu avutu onorea d'a i ved'e.

** Pana adi (23 m.) s'au alesu 165 deachisti si 126 stangaci, dupa computulu foieloru unguresci, cari nu se rusineza a inrolá si pe deputatii nationali — nemagiari in contingentele partiteloru lor.

** Domnulu Eli'a Macelariu primi a fi inspectoreulu generalu alu bancoi de ascuratiune „Transilvani'a“, dupa „Herm. Ztg.“ d'in 17 l. c.

** (Reuntinea romana de gimnastica) d'in Brasieulu tienú in 1 mart. st. v. (findu onomastec'a dieului Marte) in sal'a otelu-

lui „Nr. 1“ una convenire colegiale, impreunata cu concertu findu de facia unu numeru mare de romani. Programulu biesecutatu fu urmatorulu: 1. „Mersulu lui Iancu“, comp. Misliveczek. Coru de barbati. 2) „Nou'a calugaritia“ de Mazzetti. Solo pentru baritonu. 3) Quintetu si coru d'in oper „Tigan'a“ de Balfé. Esecutatu de dame si barbati. 4) „Sentinel'a romana“ de V. Alesandri. Declamatiune. 5) Teatietu d'in oper'a „Taber'a de nópte in Granad'a“ de Kreutzer. 6) Joculu valoriloru de Fr. Spindler. Esecutatu pre piano. 7) Solo si coru d'in oper'a „Norma“ de Bellini. Esecutatu de barbati. 8) „Ceasulu reu“ de V. Alesandri. Declamat. 9) Sextetu d'in oper'a „Lucia de Lamermoor“ de G. Donizetti. 10) Rogatiunea d'in oper'a „Taber'a de nópte in Granad'a“ de C. Kreutzer. Coru de dame si barbati. Meditatiuni patriotice-astronomiche ale unui Romanu, cari i place vinulu romanescu.“ Monologu. (d. „G. Tr.“)

Sciri electrice.

Brussela, 19. martiu. „Independence“ d'í cá Lagueronniere a avutu eri una convorbire cu ministrulu de interne si alu financeloru. Numai un punctu mai desparte pre ambele guverne si anume contractele de concesione. Ambe guvernele s'au dechiaratu pre langa formarea, intrunirea si competintia unei conferintie pentru emiterea unei anchete economice.

Londr'a, 19. martiu. Gladstone pretinde dou'a cetire a bilulu pentru besereca d'in Irlanda. Disraeli propune respingerea ei, dícundu cá bilu e numai una confiscare nelegala, ér' scopulu principalu e despartirea beserecei de cátra statu. Desbaterea s'a amenatu.

Londr'a, 19. martiu. Foiele de adi in editiuniloru de demanétia contienu unu telegramu d'in Serpeum cu dtu 18. martiu: Adi la 11 óre, inainte de amédi in presintia vice-regelui d'in Egipetu s'au deschisu gurele canalului de la Suesu. Resultatulu a fostu escelentu.

Agramu, 20 martiu. Dupa serbátorile pasceloru se va face instalarea banului pre spesele tieru. D'in caus'a intardarii promulgării legii de inarmare s'a decisu a se mediloci prolongirea terminulu de insinuare pentru voluntariatulu de unu anu pana la 1 maiu.

Vien'a, 20. martiu. Imperatulu mane demanétia va s'osi aicia. Poi-mane se va tien'e su presidulu imperatulu unu consiliu ministerialu; obieptulu discusiunii e cestiunea de resolutiune a poloniloru. In casu candu polonii voru parasí diet'a, se voru escusa alegeri directe.

Berolinu, 20. martiu. „Kreuz-Zeitung“ demintiesce scirea, cá Usedom s'ar' denumí de consulu la Madridu. — B. Werther se va reintorce la Vienna celu multu dupa pasci.

Parisu, 20. martiu. Guvernulu a dechiaratu comisiunii bugetarie, cá in situatiunea presinte domnescu ideile pácii. — „Public“ díce cá imperatulu ar' fi morbosu, inse nu periculosu, si pentru ace'a asta-di nece nu se va tien'e consiliu ministerialu.

Parisu, 21. martiu. Corpulu legelativu a respinsu cu 195 contr'a 24 de voturi amendamentulu stangei relativu la reducerea contingentulu recruteloru la 80,000 de barbati. Cei doi articuli d'antái legii s'au primitu.

Lissabon'a, 20. martiu. Regele a suscrisu decretulu, prin care se reduce numerulu deputatiloru, si alegerile se defigu pre 11 aprilu. Se crede cá regele nu va suscrie decretulu acestu-a.

Aten'a, 20. mart. Consululu d'in Parisu, Raguabé, s'a denumitu de consulu la Constantinopol. Relatiunile diplomatece sunt suscepte oficiale. C. Lergis, secretariulu consulatulu, caletoresce la Constantinopole in una missiune speciala.

Aten'a, 20. martiu. Regele in a 4. l. c. s'a reitortorsu d'in caletoria sa de 20 de díle. — Publicare decretulu relativu la disolverea camerei, menita pentru 15. l. c. s'a amenatu pre a 28. martiu. — In personalulu oficiantiloru se ascépta schimbári radicala.

Vien'a, 22. martiu. Imperatulu va petrece serbatorile pasceloru aice, si numai dupa pasci va merge la Bud'a. Diu'a sosirii in Bud'a inca nu e cumscuta. — Faimelle despre una crisa ministeriala sunt adeverate.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu: ALESANDRU ROMANU.